

Bajkom na Kráľovu studňu

Tip na stredne náročnú cyklovychádzku ku peknu v každom ročnom období

Je druhá polovica apríla, nedeľné ráno niečo po pol desiatej. Sadám na bajk a vyrážam na trasu Banská Bystrica – Harmanec – Bystrická dolina – hotel Kráľova studňa a späť.

Turistický smerovník pri odbočke

Scenéria skalných brál

Počasie je krásne, modrá obloha bez mráčikov, slniečko zohrieva svojimi jarnými lúčmi zem. Vychádzam z Banskej Bystrice z nadmorskej výšky 362 m cez Kostiviarsku a vedľajšou cestou cez Jakub, kde sa na konci dediny napájam na cestu 1. triedy č. 59 vedúcu na Donovaly. Keď prechádzam Novým Svetom, opäť musím konštatovať, že niektorých vodičov by bolo potrebné posadiť na bajk a prejsť okolo nich tak blízko na aute, ako to oni robia cyklistom, aby vedeli, aký je to pocit. Ale odpúšťavam sa od týchto myšlienok a snažím sa načerpať energiu z rozvíjajúcej sa jarnej prírody. Po jednom kilometri schádzam z hlavnej cesty a odbočujem do Uľanky. Na jej konci zisťujem, že som vo výške

Výstražná tabuľka Lavinový terén

397 m n. m. a cyklokomputer ukazuje prejednú vzdialenosť 6 km. Opäť vychádzam na cestu č. 59 a po pár metroch odbočujem na rázcestí doľava, smer Martin, na cestu č. 577.

Trochu si vydýchnem, lebo táto cesta cez Harmanec už nie je taká vyťažena ako cez horský prechod Donovaly. O chvíľu prechádzam popri Harmaneckej papierni, zisťujem, že už som vo výške 445 m n. m. Cesta ma vedie horskou scenériou do Dolného Harmanca a konečne na jeho konci je odbočka vpravo na vedľajšiu asfaltovú cestu – smer Krížna. Tu sa zastavujem, napijem vody a na smerovníku čítam, že som 490 m n. m. Vchádzam do Národného parku Veľká Fatra (<http://www.sopr.sk/velkafatra/Turistika/MapaNP.html>), a teda sa musím riadiť návštevným poriadkom, ktorý túto cyklotrasu povoľuje. Pokračujem popri závoze Mestských lesov B. Bystrica až po rázcestie. Doľava je Rakytovská dolina s unikátnym a v európskom meradle ojedinelým funkčným vodným žlabom (<http://www.lesybb.sk/?mid=11>). Odbočujem doprava, do Bystrickej doliny, po značkovanom (žltá) turistickom chodníku.

Už v ústí doliny ma víta hlučný potok Bystrica, ktorý sa vinie celou dolinou, preskakujúc z ľavej strany na pravú a späť. Jeho hukot, hlavne v spodnej časti, je taký veľký, že by mi nedovolil počuť zozadu sa blížiacie auto, ktoré tu však nemá čo hľadať kvôli značke zákaz vjazdu, ani fučiaceho maca, ktorý by sa tu mohol objaviť.

Na ľavej strane sa vynorí krásna scenéria skalných brál. Dolina je spočiatku dosť uzavretá, lemovaná tiesňavami, orientovaná na juhozápad, takže slnečné lúče sem prenikajú len sporadicky. Informačná tabuľka pri ceste upozorňuje, že sa nachádzam v lavínovom teréne, o čom som sa už v minulosti mnohokrát presvedčil hlavne na jar, keď som sa musel otočiť a vrátiť sa späť pre nepriechodnosť cez lavínové jazyky, ktoré boli „zaliznuté“ až do samého dna doliny. Na pravej strane sa objaví malý vodopád, ktorý vyteká z jedného z 22 tunelov železničnej trati Banská Bystrica – Diviaky, z ktorej celkovej dĺžky 12,2 km je 30 % trate vedenej v tuneloch. Nachádza sa tu aj najdlhší vrcholový tunel (4 698 m) v sieti Železníc SR (<http://www.rail.sk/arp/slovakia/history/h170-9.htm>). Na ľavej strane strmých svahov prezentuje svoju silu lavína v podobe polámaných stromov, ktoré spolu s kameňmi zmietla do údolia.

Asfaltová cesta sa klúkať, potok jej nezostáva nič dlhý, vymieňa si s ňou pravú a ľavú stranu. Zo strmých úbočí stekajú menšie/väčšie potôčky, aby ukončili svoju púť v centrálnom potoku. Po bokoch lemujúce stromy ma vítajú svojou sviežou jasne zelenou farbou práve rozvíjajúcich sa lístkov, avšak smerom

Malý vodopád prepadovej vody z tunela

k vrcholu doliny sú stromy ešte pod nadvládou „pani Zimy“, a tým dole môžu len ticho závidieť ich krásny jarný zelený šat.

Cesta na 14. km (600 m n. m.) začne prudšie stúpať nad tunel, ktorý tu vybehne z jednej strany úbočia doliny, pozrie sa či ide dobrým smerom a opäť sa vnorí do protilahlého úbočia, pričom železničná trať sa tu otočí a pokračuje opačným smerom ako ja. Ďalší výraznejší „stupáčik“ ma privítal na 16. km, kde pred pár rokmi spadnutá lavína zahatala nánosom kamenia a polámaných stromov cestu potoku vinúcemu sa údolím. Ten, aby mohol pokračovať vo svojej púti, sa zahryzol pod

Tunel prerušený dolinou

Pozostatky tohoročnej lavíny

cestu, ktorú skoro celú odtrhol a ostal z nej len úzky pásik na prechod. O pár metrov je merná stanica SHMÚ, za ktorou je malá studnička s možnosťou doplniť si zásoby vody.

Stúpam ďalej Bystrickou dolinou. Listy na stromoch v nadmorskej výške cca 700 m ešte len začínajú pučať a ich zelená farba má slabú intenzitu. Dolina v tejto časti je už dosť otvorená a aj vďaka jej nasmerovaniu

Lány medvedieho cesnaku

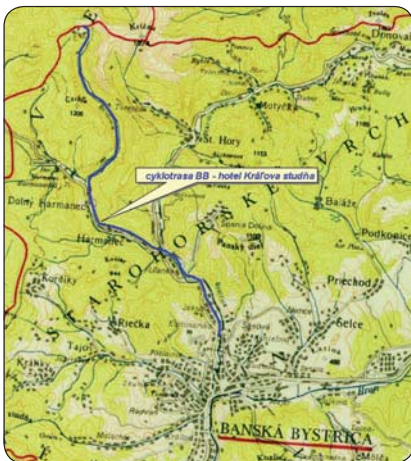
Turistický smerovník pri Pánskej kolibe

na juhovýchod ma snečné lúče dopadajúce na chrbát zohrievajú a dopĺňajú mi stratenú tepelnú energiu. Sila hukotu potoka slabne a už by sme nemali mať problém počuť fučanie maca...

Aj na 18. km sa pani Zima prezentuje lavínou, ktorá siaha až po potok, ako keby sa z neho chcela napiť, nesúc so sebou nános zeminy, kameňov a polámaných kmeňov stromov, ktoré z nej trčia ako špáradlá. Ale potok sa popod ňu predral a pokračoval ďalej v svojej púti.

Som pár sto metrov od Pánskej koliby a v tejto výške listy stromov čakajú na svoj čas zakrútené v púčikoch, ale zato medvedieho cesnaku je tu neúrekom. A už ma víta Pánska koliba. Zo smerovníka zisťujem, že som v nadmorskej výške 910 m a cyklokomputer ma informuje o prejdenej trase - 19 km a čase cesty - cca 2 hod., tu končí aj asfaltový povrch cesty.

Po pár výdychoch sa pobežím ďalej, po 50 m prichádzam na rázcestie, kde jedna cesta vedie do-

Mapka cyklotrasy (spracoval: Martin Zeman)

ľava, obchádza kopec Črchľa 1 206 m n. m., a po nej by som sa dostal na cestu vedúcu z hotelu Kráľova studňa cez Košarisko a popod Krásny kopec 1 237 m n. m. do Zalámanej doliny, kde nad Horným Harmancom vychádza na hlavnú cestu č. 577 zo Šturca. Cesta Zalámanou dolinou je povolená a zjazdná viac-menej aj osobným motorovým vozidlom.

Ja sa však otáčam vpravo do lesa. Pomedzi stromy presvitá kosodrevina, šachovnicovo zasadená ľudskou rukou, a sneh lemujúci hrebeň. Tento úsek, ešte na niektorých miestach poznačený pozostatkami po fažbe, je dosť náročný a pre moju výkonnosť kategóriu nezjazdný na bajku, s výnimkou niektorých miest, takže zostupujem a pokračujem ďalej po vlastných. Samozrejme, niekedy tu stretávam aj „najdupanejších“ cyklistov, ktorí v sedle, resp. na pedáloch,

fučiac, idú pomaly nahor. Cestu lemujú krásne scenérie, potôčiky, lány sviežo zeleného medvedieho cesnaku a pomedzi stromy presvitajúci hrebeň Malej Krížnej 1 319 m n. m. Som vo výške 1 100 m n. m. a potôčiky sú len náznakové v túto ročnú dobu, aby sa v plnom lete skoro všetky ukryli do zeme. Čím stúpam vyššie, tým častejšie je cesta pokrytá snehom. V závere doliny je už súvislá vrstva a ďalej môžem pokračovať len s bajkom na pleci. Vietor silnie, čo poukazuje na prechádzajúci atmosférický front. Stretávam niekoľkých cyklistov, smerujúcich oproti mne do Bystrickej doliny, a ich zimomriavky na nohách v „kraťasoch“ hovoria, že neodhadli správne oblečenie. Vymeníme si nejaké informácie, ja im, že za chvíľu sa dole zohrejú a oni, že idú do Zalámanej doliny, ktorej cesta je ešte na mnohých miestach pod snehom. Rozlúčime sa a ja prejdem popri vodárni, čistíčke a rekonštruovanej koniarni, kde by mali najšť ubytovanie aj jej pôvodní obyvatelia. Som pár sto metrov od hotelu Kráľova studňa a vychádzam na cestu vedúcu zo Zalámanej doliny do hotelu. Po pár desiatkach metrov, necelých 3 hodinách, prichádzam k hotelu Kráľova studňa, stav na cyklokomputeri - 22,59 km, 1 264 m n. m.

Hotel je po celkovej rekonštrukcii. Od personálu sa dozvedám, že by ho chceli v júli oficiálne otvoriť. Na chválu majiteľovi slúži, že aj počas rekonštrukcie bol otvorený pre turistov. Po občerstvení sa chutným bylinkovým čajom a zohriatím sa v presklennej časti terasy sa pobežím na spätnú cestu. Po informácii od cyklistov sa nepúšťam nadol cez Zalámanú dolinu, ako som pôvodne plánoval, ale opäť cez Bystrickú. Cesta nadol je, samozrejme, rýchlejšia. Scenéria rýchlo preblikáva okolo mňa, ale tú som si už vychutnal pri ceste nahor. Teraz mi už v hlave víria myšlienky o chutnom obede a oddychu po návrate. Do Banskej Bystrice prichádzam niečo po 14.30 hod., po 5 hodinovej túre a absolvovaní 44,96 km.

Cesta od Pánskej koliby na Kráľovu studňu

Takže vážení priaznivci horskej cyklistiky, toľko nateraz. Prajem vám veľa šťastných kilometrov, aby ste vždy boli „v správnu chvíľu na správnom mieste“ a možno opäť niekedy nabudúce, či už formou článku, alebo aj spoločne na bajku.

Ivan Behún

Slovenská agentúra životného prostredia B. Bystrica

Foto: autor

Cesta úplne pokrytá snehom

Hotel Kráľova studňa

Environmentálne jedinečnosti

Fauna: medveď hnedý, vlk dravý, vzácny rys ostrovid, mačka divá a poľovná zver - jeleň, srnčia, diviak, zajac poľný, liška

Chránené vtáčie územie: jedno z 5 najvýznamnejších území na Slovensku

Flóra: 90 % územia pokrývajú lesy, najväčšie rozlohy bukové, veľký koncentrovaný výskyt tisu; dobré podmienky pre vývoj pozoruhodných spoločenstiev a druhov rastlín, len vyšších druhov bolo zistených vyše 1 000 druhov; na hlavnom hrebeni početný výskyt veternice narcisokvetej, žltohlavu najvyššieho, fialky žltej, chlpánika oranžového a i.; najzaujímavejšie biotopy horec, prvosienka, plesnivec alpský, fialka alpská, horčičník a i. (<http://www.sopsr.sk/velkafatra/>).